

LA ÚLTIMA PARAULA

Lo director de *Lo Somatent*, de Reus, no deu haver trobat rahons ni pretextos ni excusas per oposar á 'ls arguments de 'ls articles publicats en aquesta secció y qu' ell va probar de rebátter a'l promóuer polémica d' amich y de bona lley.

Se li han apagat los focs; ha perdut los bríos: y per aquet motiu donem també nosaltres per llesta la tasca nostra respecte á aquet punt.

La noblesa 'ns aconsella no seguir tractant de lò que ell no vol tractar ja.

Anem, doncas, á dir la última paraula, fent constar que quedan en peu las afirmacions fetas en los articles precedents publicats en *Lo Teatro Català*, y que tota vegada que *Lo Somatent* retira la censura feta per son articulista contra la premsa catalana, y tota vegada que s' esforça en dir que aquell judici desfavorable que en quant á 'l periodisme estampaba no va per res contra nostra modesta publicació retirem també 'ls párrafos referents á aquella inculpació, dirijits á 'ls diaris y setmanaris que veuen la llum en Catalunya.

A enemich que fuig, lo pont de plata: lo ditxo ho diu. Per consegüent, proud' aqueix assumpto, y gracias á *Lo Somatent* per la deferencia mostrada envers nosaltres á 'l resóldre's á entaular una polémica que tal vegada no deixarà de sèr profitosa á la causa de 'l catalanisme modern.

Creyem que lò dit per nostre bon company haurá donat ocasió á que s' enterès de nostres articles *Caminar per mal camí*, alguna personalitat important de la regió, que potser de altra manera no 'ls hauria llejit.

Per lo tant, si és aixís, la polémica no haurá resultat inútil, sino que podrán apreciarse ab criteri imparcial las consideracions fetas en nostre treball, y coneixentse 's podrán tenir en compte y fèr variar de rumbo en determinats cassos los procediments empleats avuy dia; procediments que si fins á cert punt han despertat l' esperit en alguns catalans indiferents, en cambi han perjudicat la sort de 'l regionalis-

me en Catalunya, porque li han prés bona part de simpatías fora de casa, qu' és ahont precisament hem de buscar tenir-hi, puig á dins de la comarca és clar que las trobarem sempre ab facilitat.

Fixinse 'ls catalanistas exagerats, los *fanàtics*, entre quins se coloca 'l Sr. Colom Escoda, en que las exageracions patrióticas, si poden halagar l' amor propi y fins direm l' amor patri de 'ls que á las exageracions se mostran propicis, per altra part dificultan la consecució immediata de lò que convè a'ls que treballen per alcansar la autonomia y la llibertat regional, y si paran atenció en aquet punt, en lloch de voler reconstruir lo derruhit casal de Catalunya comensant per la teulada, convindrán en la necessitat de obrir primer la terra per fèr sólits fonaments á fi de que 'l casal tingan consistencia duradera.

Aqueixa se obté per medi de la instrucció primaria: lo que s' aprèn a'l nèixer se guárda a'l créixer. Treballin ab nosaltres per lograr la ensenyansa de la gramática y la historia catalanas: fassin plantèr de catalanistas, y aquets realisarán un jorn ó altre més fàcilment que 'ls que ja ho volen ara, lo que és necessari a'l bè de la regió, y de las regions germanas, contribuhint, per lo tant, a'l bè de tota la nació espanyola.

Aqueixa és la aspiració més alta que s' ha de desitjar, y fentho constar una vegada més, deixem per avuy de banda aquest assumpto, respecte a'l qual diem, també per ara, la última paraula.

P. DE R.

Revista teatral

Novedats.— Dimars tingué lloch l' última representació de l' ópera *Artús*, dedicada á sos autors.

Lo teatro estava plé de gom á gom.

Hi havia la plana major de 'ls músichs d' aquesta ciutat y molts altres que figuran en lo camp de la literatura.

Corregué la representació com los dias ordinaris, ab los aplausos de consuetut en los llochs previamment indicats.

Com á novedat nos feren sentir uns coros de una ópera inédita, titulada *Canigó* y unas cançons catalanas, y *Gaig y planys*, de Clavé.

Los primers foren cantats pe 'l coro de senyoras de 'l Orfeó Catalá, y las segonas pe 'l d' homes de dit Orfeó.

Si tota l' ópera és com los coros que 's donaren á conéixer dimars en aquet teatre, n' hi ha prou per' que 'l afortunat autor tingui fama universal.

Las cansons catalanas armonisadas pe 'l jove compositor, autor d' *Artús*, nos feren un gran efecte.

Comprengüerem perfectament lò que publicá *La Esquella de la Torratxa* de la setmana passada, dient: rebé pocas lliçons de 'ls mestres Ribera y Pedrell.

¡Pobre Pastoreta!

¿Qué li has fet á 'l inspirat fill de Collbatò, que tant malament te tracta?

¡Y aquet és qui diu que 'ls *Hugonots* són l' *Spoliarium* de la música y que 'l *Garin* está plè d' incorreccions d' instrumentació y armonial

Las lliçons que rebé—acceptant l' afirmativa—de 'ls citats mestres, quant armonisá la sublime *Pastoreta*, las tenia rovelladas de tal manera, que ningú diria hagi pasat de la formació de 'ls acords.

Ho feria millor un alumno de primer any d' armonia de 'ls que assisteixen á la classe de 'l reputadíssim mestre Sánchez Gavañach.

Si 'ns tingués de créurer lo jove de 'l *Spoliarium*, li feriam un prech; li diriam á cau d' orella: Si li sóbra temps, després d' haver rebut comissions felicitantlo y donantli 'l títol de *mestre*, estudihi las obras de Reicha, Choron, Bazin, Eslava, Andreu y Lleys y quant las sá-piga, per fèr un be á la música catalana torni á armonisar las cansons que 's cantaren.

Foren cridats numerosas vegadas á las taulas, durant lò transcur de l' obra, 'l poeta y músich, autors de *Artús*.—MODEST VIDAL.

—En la revista de la ópera *Artús* publicada la setmana passada, s' estampá una errada que tenim de esmenar.

Allí hont diu: «aquí fèr una llarga successió d' acords dissonants en los quals desempenyin lo principal paper las trompas, fiscorns y tubas,» etc., tèn de dir: trompas, TROMBONS y tubas.

Consti la rectificació.

Granvia.—Segueix la companyia de opereta italiana. La setmana entrantensem donar compte detallat de las funcions que disposa l' empresari Sr. Zubielqui.

Nou Retiro.—La inauguració de aquet grandios local és una proba de que tenim l' estiu á la vora.

Lo públich mes calurós ja hi acut; pero encara no n' hi ha prou per' omplir aquella immensa platea, que es ¡la mar! per lo gran.

Per l' éxit de la companyia que dirigeix D. Tomás Queró y la comoditat de 'l lloch, cal esperar plens á desdir.—P.

NIT DE LLUNA

De un arbre en lo espés ramatge
festiu canta un rossinyol
interrompiunt lo silenci
que, 'sent nit, regna en lo bosch.

Dessota l' arbre ahont refula
lo rey de 'ls aucells cantors,
dorm tranquila una nineta
mes bonica que cap sol.

Un donzell que, segons diuen,
és lo dueny de aquell cor
—pastoret de la montanya
lo mes guapo de l' entorn,—
ple de amor y de tendresa

la contempla ab pler y goig,
esperant á que 's desperti
per' donarli un pom de flors,
pom de flors que són cullidas
de la lluna á la claror.

Mes no 's desperta la nina
ab gran ansia de 'l pastor
que un quart fá que la contempla
sens fer cas de 'l rossinyol
que ab sas tendras melodias
vá cantantli 'l seu amor.

Y á 'l anar á despertar-la
(pus l' estima ab tal passió
qu' está fins gelós del somni
si de 'l somni estarne pót)
vèu que n' obra sa boqueta,
sa boqueta de pinyó,
y que 'ls seus coralins llavis
prononcian lo seu nom.

—¡Ay, pastoral! ¡Oh, pastoreta!
—li diu ell ab gran passió;
mes en veu baixa, tan baixa
com ningú pensar-se pot;—
¡quant t' estimo, aymada mia!
¡quant te veig, ¡que felís sòl!
¡que puresa hi ha en tas galdas!
¡qu' és angelical ton front!—

Quant ha dit aytals paraulas,
la donzella tot de un cop
obra 'ls ulls bo y despertantse
de un somni tranquil y dols;
y, á 'l trobarse sa mirada
ab la de 'l dítós pastor
que, á la má, 'l ramet li posa
tot esbategantli 'l cor,
de amor plena la seva ánima
y escoltant la veu de 'l cor,
a' donzell obra sas brassos,
fá 'l mateix l' aymant pastor,
y, a' moment en lo espay sona
un fort y doble petó.

La lluna sos raigs escampa,
va cantant lo rossinyol...
y, així va passant la vida
y ¡¡¡així 's vá acostant la mort!!!

JOAN VILA Y GASPÀR.

Una opinió callant

Acaloradas discussions s' han suscitats en alguns círculs artístichs d' aquesta capital, respecte 'l mérit, las bellezas de fondo y forma, l' inspiració y la ciencia que pugui tenir ó que tèn una obra musical fa poch dias estrenada en un de 'ls mes bonichs teatros de 'l passeig de Gracia.

Totas las tendencias han tingut prossélits; tots los extrems han tingut partidaris.

Los uns deyan que la obra era fruyt d' una imaginació exuberant de sentiment, delicadesa y gust artístich; que en son treball s' hi veyá 'l músich coneixedor de 'ls clássichs;—això ho ha dit un crítich musical d' un diari de molta publicitat que no sab gens de música:—que en la manera de tractar l' orquesta s' hi veyá l' hábil músich poseedor de las mil y una maneras de obtenir certs efectos per medi d' instrumentals combinacions; que 'ls personatjes estaban fieltment retratats dintre sa atmósfera musical ab nervudas pinzelladas de consumat artista; que tenia escenas hont la poesia encantant ab sa senzillesa y expontaneitat, dominaba per complert l' atenció de 'l públich; que l' autor s' havia presentat ab estil propi, entrant de cop y volta en la verdadera escola modernista qu' és avuy la que regna en lo camp de la lirica; fent en tots los números un derrotxe tal d' originalitat, que ni en las obras de 'ls mes afamats mestres s' hi troba. En fi: tota ella és la palpable manifestació de que son autor és un sabi, es un geni.

Los altres sostenian que no valia ni la molestia de pas-sa una nit y part de matinata en una temperatura de cuarenta graus; que no hi havia inspiració original; que son autor, poch escrupulos en apropiarse lo de 'ls altres, fa que hi figurin en sa obra trossos enters de Bretón y Meyerbeer y frases de Donizetti; que las veus están tractadas de manera que acusan en qui las ha escritas, desconeximent de sa tessitura, timbre y fàcils modulacions; que no hi ha personatge que tingui, dintre son paper, no una melodia entera que expressi la vehement passió alimentada pe 'l desitj, sino que no hi ha ni una frase, ni 'l mes petit indici d' inspiració lírica que enar-deixi 'l públich fentlo palpar a'l compás de 'l sentiment estètic; que hi ha falta de sabor local patentisat en lò fet de passar l' acció á Inglaterra y 'l músich, sens parar atenció en aquest element principalis im, hi posa una cansó catalana fent cantar la tornada pe 'l coro; obra que ab lo tractat de composició de Bazin en una ma y en l' altre la partitura, se convertiria aquesta en un verda-der cementiri per la munió de creus que s' hi estampa-rien, y si tractessim de l' orquesta, lo sabi Berlioz nos la faria tirar 'l femer, *Spoliarium* de 'l sigle xix.

Aquestas y altrás consideracions s' han emitit: los pri-mers són parers de quantitat que, devant d' una obra mu-sical, res representan, ni de música saben; los segons són vots de qualitat, que cimentadas sas apreciaciones en las veritats inconcusas de la ciencia, tenian, com tenen, l' apoyo de tots los que á l' estudi de la música s' han de-dicat.

Y 'l públich, escamat de tan bombo, de tan mestre, sabi y geni y altres ditirambos per l' estil, s' ha retret d' assistir á las funcions, ha deixat que 'ls cantants y mú-sichs cantessin y toquessin per' las butacas y l' assalaria-da *claque*, fent que la tan aplaudida, inspirada y bellís-sima obra, morís de consunció á las primeras represen-taciones

La opinió de 'l públich ha sigut terrible; la pitxor que podia emitir.

Son fallo inapelable, sa opinió callant, ha dit mes que totas las revistas que tractant de la obra s' han publicat.

Nosaltres, entonant un de 'ls cants mes graves y so-lemnes de nostra litúrgia, direm:

Requiem æternam dona eis Domine.

ROMEO SANTA CLARA.

Secció de Montepíos

La Unión defensora del Socorro mútuo

D' ensá que s' han posat en vigor las ampliaciones á 'ls Estatuts de aqueixa Associació general benéfica, aproba-das pe 'l Consell General en sa reunió ordinaria de 'l mes passat, ha entrat en una nova esfera de acció, que permet apreciar quanta és la distancia entre la veritable y sen-sata observació individual y la observació antiquada y rutinaria de algunas Juntas de Montepíos.

L' esperit observador de 'ls individuos los impulsa á voler participar de las ventajas de ditas ampliaciones, en especial la que entregant una pesseta permet fer le-gats de 90 duros liquits en cas de mort y aquesta sola basta pera que sia ja considerable 'l número de personas, tant homes com donas, que ingressan personalmente en *La Unión defensora* que ha pogut senyalar per ser sócio cuo-tas tan petites como són las establertas, ó siga, una pes-seta l' any, una pesseta y mitja ó tres pessetas, segons siga la edat de 'l que vol formarne part.

També aumenta 'l número de montepíos, inscrits, en-cara que no tant com seria de desitjar, lo qual fa poch favor á alguns directores ó á altrás personas que sense sèr directores, mangonejan y pensan que *La Unión* posar-a de manifest certas cosas que ara no 's veuen.

Sia com se vulga, 'l número de associats arriba prop de 3.000; de manera, que dintre poch se tocarán ja 'ls re-sultats positius y favorables que ha de reportar á las fa-milias obreras aqueixa Associació que ab ellas á tothom brinda.

En vista de las sólidas bases en que descansa, 'l Con-sell Directiu va acordar que 'l dia 1.º de 'l corrent se pu-bliqui lo primer número de 'l *Boletí* que reporteix á tots los associats, á fi de que tingan cabal coneixement de la marxa social y conti la Associació ab un medi mes de propaganda.

—Ha 'ns ha sigut remés pèr' publicarlo, 'l següent escrit:

«Algunas personas que se ven precisadas á frecuentar las oficinas del Gobierno civil á causa de asuntos relacio-nados con los montepíos, nos han dado quejas sobre la manera como en ciertas ocasiones se interpreta allí la Ley de Asociaciones vigente. Las personas aludidas creen que no siempre se aplican sus disposiciones con el criterio justo que seria de desear, y que se perjudica materialmente á las asociaciones, obligando á veces á ha-cer lo que la citada Ley no previene en sus artículos.

Los que nos dan las quejas reconocen que este proce-der puede ser hijo de un exceso de celo, y por esto no nos extendemos más relativamente á este particular, confiando que si, como creemos, es así, procurarán en adelante fijarse bien en el espíritu y en la letra de las dis-posiciones legales.

En corroboración de lo afirmado, podemos decir que recientemente, á una asociación que amplió sus Estatutos se la obligó á presentar con los dos ejemplares firmados que la Ley exige, el acta de la reunión en que las ampli-aciones fueron acordadas y además se exigió que se pre-sentara el acta de modificación con arreglo al art. 5.º de la Ley. De modo, que dicha asociación tuvo que presentar dos actas en un caso en que la ley reclama una sola.

Otra demostración es la manera como se aplica allí la Ley del Timbre, haciendo caso omiso del artículo 180 y perjudicando á todas las asociaciones de obreros que tienen por fin único la beneficencia mutua, asunto im-portante del cual conviene tratar por medio de la prensa.

Por hoy nos limitamos á llamar la atención del Exce-lentísimo Sr. Gobernador Civil.

—Lo número primer del *Boletín de la Unión defensora del Socorro mutuo*, que s' ha publicat, conté 'ls Esta-tuts, acta de constitució, certificació gubernativa, ampli-aciones, reglament interior, dos articles doctrinals, varias noticias d' interés y una ressenya de la magnífica festa celebradn en «La España Industrial» fa poch dias ab motiu de repartir recompensas de constancia en lo tre-ball, á las varias agrupacions de obrers de dit gran establiment fabril.

També publica 'ls noms de las personas que han con-testat aceptant lo titul de Socio d' honor, que son las següents:

Excm. Sr. D. **Eulogio Despujol**, Comte de Caspe, Co-mandant en Gefe del 4.º Cos de Ejército y Capitán Gene-ral de Catalunya.

Excm. Sr. D. **Joseph Maria Nadal y Vilardaga**, Al-calde Constitucional d' aquesta ciutat.

Excm. Sr. D. **Joseph Rodriguez de Roda**, President d' aquesta Audiencia territorial.

Excm. Sr. D. **Joaquim Maria de Paz**, Senador de'l Regne y President de la «Sociedad Económica Barce-lonesa de Amigos del País.»

Iltrm. Sr. D. **Eduardo Vidal Valenciano**, Diputat provincial.

Iltrm. Sr. D. **Marcial Morano**, director de *La Dinastia*.

Sr. D. **Rafel Guerrero y Carmona**, director de *Las Noticias*.

Sr. D. **Joseph Marti**, director de *El Faro*.

Sr. D. **Eusebio Benages Cots**, President de la Asso-ciación de 'ls Coros de Clavé.

Aixó, com hem dit proba la importancia que se con-cedeix ja á *La Unión defensora*, y 'n dona també mos ra, la nova de que ja á 'l náixer conta ab uns 3.000 associats que casi tots s' inscriuen en la Secció especial d' auxili en cas de mort la qual com se sab, entregant una pesseta permet deixar llegats de 500 pessetas ab la deducció de 'l deu per cent.

Repertori de fora

Valls 27 de Maig.

La companyia de nostre teatro fa un negoci regular. Los artistas agradan. Fins avuy s' han representat: *Maria del Carmen*, *La Suripanta*, *La dida*, *Terra baixa*, *Palos y á casa*, *Rhin*, *Castor y Polux*, *A la prevenció*, *El señor feudal*, y la parodia d' aquest nou drama, titulada: *Lo senyor del pis de dalt*, que ha tingut éxit per' contenir molt xiste, bona versificació y sèr realment una parodia ab tots los ets y uts.

Permeti'm que li envihi una de las principals relacions: la de 'n Jaume, cotxero de'l tranvia. Diu aixis:

«Pobre Tanal ¡ja ets ben tana!
Sempre de cap a'ls fugsos,
las tévas ilustracions
no allargan ni mitja cana.
¡Tú en lo món tens per segü
que hi ha l'amo! Vas errada:
amo és una paraulada;
ningü és amo de ningü.
¡Vritat que ho trobas confós?
Aquesta falosofia
la he après dalt de'l tranvia
mentres tragino senyors.
Jo, cotxero puntual
á la feyna com se 'm veu,
¿pensas tu qu' és amo mèu
aquell que 'm pága 'l jornal?
No ho creguis, és una faula;
quí aixis pensi s' equivoca:
jo faig no més lo que 'm tóca,
perque vaig donar paraula.
Lo senyor que vól pujar
a'l cotxe, fa senya, aturo,
ell puja sens cap apuro,
y jo torno á fè' arriar.
¿Es l' amo per la rahó
que per ell páro 'l tranvia?
No ho creguis, puig si volia
mòlt més amo fora jo:
perque si 'l cotxe va plè,
ab una xurriacada
podria la tramviada
descarrilá' ab mala fè.
Jo, en lo pescant posat,
ab la tralla y ab macatxos,
¿créus que sóch amo de'ls matxos?
Doncas; tampoch és vritat;
perque si ells perden la pau
veyent que massa 'ls hi tòssas,
t' arrian un raig de cossas
que poden deixarte blau.
Aquí téns com és segü
com en aquet món de monas
ni entre bestias ni personas
ningü és amo de ningü.»—J. G.

Saló de descans

—Lo Consistori de 'ls Jochs florals vól donar impuls á aqueixa antiga y poética festa catalana ab la idea de vén- cer la apatia de molts entitats que 's retrauen de pèn- dre'hi part activa, com seria de desitjar. A l' efecte, s' ha dirigit á 'ls Ajuntaments de Catalunya damanant que tin- gan á bé senyalar temas y oferir premis.

Creiem acertada la idea y no cal duptar de que donará bons resultats, com ho proban las respuestas de algunas importantes corporacions popular que accedeixen á'l prech de 'l Consistori.

—Diumenje van colocalse en la Galeria de catalans ilustres los retrats de dos eminents patricis, l' un lo de'l P. Boyl, qual biografia va llejir l' entusiasta catalanista D. Jaume Collell, cansnje de la Seu de Vich; l'altre 'l de 'l inolvidable Clavé, havent llegit un bonich treball biog- ráfic respecte á 'l mateix lo Sr. Rodoreda, ex-director de la Banda municipal.

L' acte sigué mòlt concorregut y presidit per l' arcal- de Sr. Nadal.

Y á propòsit. Nostre amich lo distingit escultor Sr. Car- casso (D. Juliá), ha fet un magnífich busto de D. Joseph Anselm Clavé, ab la idea de que, buydat en guix, pogan adquirirlo ab baratura tots los individuos de las societats corals. Es una petita obra d' art de 28 centímetros y á 'ls aludits coristas se 'ls vén á 'l preu de 5 rals.

—Torna á formar part de la companyia de declamació que actúa en lo teatro de 'l Circo Barcelonés, lo segón galan D. Joseph Ferrer. Aquet local continúa explotant lo género patriótic: demá s' estrenará un drama que 's titula: *Filipinas por España*, original de 'l Sr. Molgosa.

—Ha reaparescut lo setmanari *La Moralidad* que di- rijeix nostre particular amich D. Anión Taday Pons, á qui felicitém per haver sigut posat en llibertat. Lo citat periódich consta ara de vuyt planas de text.

Toalla FRINÈ

SERVIETTE FRINÉ

Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, con- trau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tesoro per conser- var la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' es- corbut.

Duració, de sis mesos á un any

● PREU: 3 PESSETAS ●

Se ven en totas las perfumerías, droguerías, quincallerías y farmacias

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

● JUAN AYÑÉ ●

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

NO MAS TIFUS NI GÁSTRICAS

LIQUIDO DIOFCORIDES (USO EXTERNO)

Este maravilloso líquido reduce en 24 horas, en un 50 por 100 la fiebre de dichas enfermedades, sin prescindir del tratamiento facultativo.

Depósito: Farmacia, Plaza de las Ollas, número 8, Barcelona.—Puntos de venta: Farmacias, calle de Santo Domingo, 22 y Mayor, 74, Gracia.—Prospectos gratis.—Frasco, pesetas 5.

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

La gran Liquidación

La casa que da los muebles más sólidos y más baratos

UN MOBILIARIO NON PLUS ULTRA

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un somier, un colchón, una cómoda con mármol, 6 sillas regilla, una mesa noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanganero,

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESSETAS

Riera Alta, núm. 48 - Barcelona

Imp. Pujol y C.^{as} - Tallers, 45.—Barcelona